

## VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

---

† Szilágyi István, a régi írói gárda egyik tiszteletreméltó tagja, a máramaros-szigeti főiskola nyugalmazott igazgatója, a M. Tud. Akadémia lev. tagja, ápril hó 12-én, hatvannyolcz éves korában elhunyt Máramaros-Szigeten. E nagytevékenységü és sokoldalú munkásságot kifejtett veterán tudósunk, a ki már huszonegy-huszonkét éves korában egymás után nyert a Kisfaludy-társaság pályázatán költeményeivel pályadíjat és dicséretet, s a M. Tud. Akadémiánál 100 arany jutalmat és dicséretet, a mellett szenvedélyes bibliofil és gyűjtő volt s maga után nagybecsü könyv- és iratgyűjteményt hagyott hátra. Évek óta gyűjtögette a Zrinyi Miklósról vonatkozó adatokat és okleveleket, a melyeknek kiadására is készült, ha sokféle elfoglaltsága és a halál ebben meg nem gátolja. Szintén értékes gyűjteményt hagyott hátra eredeti levelekből, jórészt irodalmunk jeleseitől, Aranytól, Tompától stb., a kikhez szoros barátság fűzte, s Aranyhoz való viszonyát különösen hálásan fogja folyton emlegetni az irodalomtörténet, mivel ő volt az, a ki a kezdő írókat folytonosan buzdította és bátorította s később is könyvekkel látta el, s ő unszolta a görög klasszikusok fordítására s az angol nyelv tanulására. Szilágyi 1819 január 7-én született Nagykállóban. Az elemi iskolát szülőföldén kijárva, 1834-ben Debreczenbe ment s itt hat éven át a felsőbb (filozófiai, jogi és theologiai) tanfolyamot hallgatta. 1840-ben esküdt felügyelő és tanító lett. 1842-ben Nagy-Szalontára rektornak hívták meg, a hol két évet töltött. 1844-ben a Szepességre ment, hogy a német nyelvben némi gyakorlatot szerezzen. Kézmárkon Hunfalvy Pállal, a gimnázium egyik tanárával, innen Pestre jövéen Petőfivel és több kiváló íróval kötött barátságot. Bécsbe érkezve, az orvosi szakra iratkozott be, de a pályához semmi hajlama nem lévén, már a következő évben Pestre tért vissza, s itt az egyetemen töltött egy félévet s különösen Horvát István előadásaira

járt el szorgalmasan. 1845-ben a máramaros-szigeti ev. ref. liceum a hittan és a természettan tanszékére hívta meg tanárnak s 1850-től kezdve az intézet igazgatását is ő vezette. 1885-ben ünnepelte tanári működésének 40 éves jubileumát s ezután nyugalomba vonult vissza.

Szilágyi irodalmi működése debreczeni tanuló korában kezdődik s első verselési kísérletei a Péczely Józseftől szerkesztett *Lant*-ban jelentek meg; a Kisfaludy-társaságnál 1840-ben *Árpád*, másik évben *Csák és a király leánya* című költeményeivel nyert jutalmat, 1842-ben pedig *Emlékbeszéd* cz. szatirájával dicséretet. Szintén még debreczeni tanuló korábban írta egy másik pályaművét, melylyel a M. Tud. Akadémia pályakérdésére: *Fejtsenek ki a magyar szókötés szabályai* pályázott s 100 arany jutalmat nyert. Munkája 1846-ban jelent meg Pesten. Az 1843-ban hirdetett pályázatra is részt vett; *A magyar ékes szókötésről* írt műve dicséretet kapott, 1846-ban pedig az akadémia levelező tagjává választatott. Későbbi dolgozatai inkább tanügyi, történeti és irodalomtörténeti tartalmuak s nevezetesebbek: *A máramaros-szigeti helv. hitv. tanoda történetének rövid vázlatja* (M.-Sziget, 1858); *A gymnasiumi oktatásügy története a m. helv. hitvallásuaknál* (S.-Patak, 1861); 1860-ban P. Szathmáry Károlylyal együtt a *Szigeti Album*-ot szerkesztette, már előbb Szabó Károlylyal, Szilágyi Sándorral és Lugossyval közösen megindították a *Történeti emlékek a magyar nép községi és magán életéből* cz. vállalatot, melyből összesen három füzetet adtak ki. 1864-től kezdve több éven át szerkesztette a *Máramaros* cz. heti lapot, 1871-ben kiadta *Váradí Gábor országgyűlési levelei*-t két kötetben, 1876-ban a *Máramaros vármegye egyetemes leírása* cz. monografiát szerkesztette stb. Számos cikkei jelentek meg az Uj Magyar Múzeumban, a Sárospataki Füzetekben, Figyelőben stb. Szilágyi irodalmi munkásságánál, mint már említettük, nagyobb jelentőségű azon jótékony hatás, melylyel Arany Jánosra buzdításával és bátorításával volt. Debreczenben iskolatársak voltak s később, midőn Szalontán ismét összetalálkoztak, bizalmas barátság fejlődött ki közöttük, mely csak Arany halálával szakadt meg. Szalontai együttlétük alatt jobbára ő látta el Aranyt könyvekkel, később vele az összeköttetést levelezés útján tartotta fent s mint az Arany hátrahagyott iratai között kiadott harminczegy levél mutatja, Toldi szerelmében Nagy-Lajos nápolyi hadjáratához és több elbeszélő költeményhez a források összerakásával és történeti utbaigazításaival koszorus költőnknek megbecsülhetetlen nagy segítségére volt.

D. L.

**Szinnyei József kitüntetése.** Ő cs. és apostoli királyi fel-  
sége Szent-Pétervárott, f. évi ápril hó 29-én kelt legmagasabb elha-  
tározásával idős Szinnyei József, a Magyar Nemzeti Múzeum könyv-  
tárőrének, ezen minőségben és az irodalom terén kifejtett tevékenysége  
elismeréséül a királyi tanácsosi czímet díjmentesen adományozta.  
A nemzeti múzeumi könyvtárban ez a kitüntetés több rendbeli óvá-  
cziókra szolgáltatott alkalmat, melyek alaphangját a tisztviselők-  
nek Szinnyei József iránt való őszinte tisztelete és ragaszkodása  
adta meg. Ebbe vegyült azután a közelebb-távolabb álló tudomá-  
nyos és irodalmi körök üdvözteinek hangja, a mi hogy erőteljes  
kórussá lett, nem csodálatos azok előtt, a kik Szinnyei József mun-  
kásságának természetét ismerik. Igazi bibliografus ő, a ki összes tudá-  
sát, rendkívüli munkásságát mind arra használja, hogy másoknak a  
dolgán könnyítsen. S ma Magyarországon alig van tudománnyal fog-  
lalkozó ember, a ki ne érezte volna az ő segédkezéseinek áldásait.  
A Magyar Könyvszemle különben egyik legrégebb munkatársát üd-  
vözi benne, s így több czimen csatlakozik azokhoz, a kik méltó ki-  
tüntetése alkalmából jó kívánságaikkal fölkeresték. (e.)

**Előléptetések a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárában.**  
A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter *Kollányi Ferencz* magyar  
nemzeti múzeumi könyvtárórt a VIII. fizetési osztály 2., dr. *Sebestyén*  
*Gyula*, dr. *Aldásy Antal* könyvtári segédeket a X. fizetési osztály 1.,  
dr. *Esztegár László* és dr. *Melich János* könyvtári segédeket ugyane  
fizetési osztály 2. fokozatában léptette elő.

**Szilágyi Sándor ünneplése.** Nehéz volna rövid sorokban  
összefoglalni az egyetemi könyvtár nagynevű igazgatójának roppant  
munkásságát, rendkívüli érdemeit és mindennek a magyar tudomá-  
nyosság szempontjából való ritka nagy jelentőségét. De e helyen,  
hol az ő irodalmi tevékenységére majdnem minden oldalon utalás  
történik, ez majdnem fölösleges is volna. Most, hogy 70-ik születés-  
napjának közeledtén tisztelői lelkes ünneplésben részesítették, az  
időszaki sajtóban egész kis irodalom jött létre, mely vele foglalkozik.  
Ezenkívül részt vett ebben az ünneplésben az egész magyar társa-  
dalom, úgy hogy a Magyar Történelmi Társulatnak június 21-iki rend-  
kívüli választmányi ülése valóban zajtalan, de meleg nemzeti ünneppé  
lett. Főpontja annak az emlékéremnek átadása volt, melyet különösen  
Fejérpataky László, Károlyi Árpád, Thallóczy Lajos buzgólkodása foly-  
tán a művelt magyar közönség lelkes érdeklődése teremtett meg, s mely  
mint műalkotás Scharff Antal vésőjét dicséri. Azokból a beszédekből,  
melyekkel különböző tudományos intézeteink nevében egyes szónokok  
e nagy tudóst üdvözölték, ujlag kitünt, hogy mily magas piedesztálon  
áll Szilágyi Sándor a tudomány emberei előtt, s hogy mennyire  
szerencsés a magyar történetírás, mely őt, a vezért még hetvenéves  
korában is legbuzgóbb munkásai közé sorolhatja. Az a beszéd pedig,  
melylyel az ünnepelt Károlyi Árpád üdvözlő szavaira válaszolt,  
majdnem programnak hangzott — egy hetvenéves ember ajkairól.

Adja az ég, hogy még sokat tűzhessen ki magának és másoknak. Mert az általa kitűzött program mindig sikert, diadalt jelent. (e)

**Gróf Apponyi Sándor** kiváló gyűjtőnket azon kitüntetés érte nemrég, hogy a londoni *Bibliographical Society* megválasztotta őt külföldi tagjának. A társaság alapszabályainak értelmében csak olyan külföldi könyvtárak vagy bibliografusok választhatnak meg külföldi tagoknak, kiknek tagságából előny hárulhat a társaságra. A beltagok (azaz angol és amerikai tagok) száma a 300-at túl nem haladhatja, a külföldi tagok jelen száma 24, köztük 8 kontinentális könyvtár és múzeum.

A köteles példányokról szóló törvényjavaslat a képviselőház előtt. A nyomdatermékek tudományos czélokra szolgáló köteles példányainak ügye végre a döntő stádiumba lépett. Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter a köteles példányokról szóló törvényjavaslatot f. évi június 26-ikán a megfelelő indokolás kíséretében benyújtotta az országgyűlés képviselőházának, mely azt előzetes tárgyalás végett az osztályok mellőzésével a közoktatási és igazságügyi bizottságok elé utasította. A fontos törvényjavaslatot és indokolását legközelebbi füzetünkben behatóan fogjuk ismertetni.

(—rr.)

A magyar irodalom husz éves statisztikája címmel a Corvina folyó évi 7. számában igen érdekes táblázat jelent meg *Kislingstein Sándor* könyvészeti alapon nyugvó kidolgozásában, mely a magyar irodalom termékeit 1876-tól 1895-ig minden évről külön, szakok szerint tünteti fel. Ez összeállítás eredményeit, a husz év adatait összegezve, a következő szám adatok tünteti fel: I. Vegyes tudományos munkák és gyűjtemények. Irodalomtörténet és könyvészet. Művészet 1370 mű. II. Hittudomány. Ájtatossági könyvek. Egyházi beszédek 1800 mű. III. Jog- és államtudományok. Politika. Statisztika 3021 mű. IV. Orvosi tudományok 787 mű. V. Természettudományok 1244 mű. VI. Bölcsészettudományok 225 mű. VII. Nevelés- és oktatástannak. Tanügy. Tornaszat. Gyorsírásszat. Ének. Zenészet 1015 mű. VIII. Ifjusági iratok és képeskönyvek 1168 mű. IX. Nyelvtudomány 1660 mű. X. Görög és latin remekírók 411 mű. XI. Történelem. Életrajzok. Emlékiratok. Levelezések. Régészet. Hitregetan 2096 mű. XII. Földrajz. Népisme. Utazások. Térképek 1169 mű. XIII. Mennyiségtan. Csillagászat. Műtan-914 mű. XIV. Hadtudomány. Lóisme. Sport 282 mű. XV. Ipar és kereskedelem 453 mű. XVI. Házi és mezei gazdaság. Erdészettudomány és vadászat. Állattenyésztés és állatorvostan 782 mű. XVII. Költemények 782 mű. XVIII. Regények, beszélyek és tárczazickek, adomák, mesék 2507 mű. XIX. Színművek. Monológok 720 mű. XX. Naptárak. Évkönyvek. Cím- és névjegyzékek 2040 mű. XXI. Különfélék 826 mű. Az egyes években megjelent művek száma: 1876-ban 1348, 1877-ben 1021, 1878-ban 1199, 1879-ben 823, 1880-ban 961, 1881-ben 1343,

1882-ben 1226, 1883-ban 1146, 1884-ben 1459, 1885-ben 1206, 1886-ban 1816, 1887-ben 1148, 1888-ban 1119, 1889-ben 1187, 1890-ben 1345, 1891-ben 1366, 1892-ben 1327, 1893-ban 1398, 1894-ben 1427, 1895-ben 1407. E húsz év alatt tehát a magyar irodalom összesen 25,272 munkával gyarapodott. (C.)

**A brüsszeli nemzetközi bibliografiai értekezlet.** A belga kormány védnöksége alatt folyó év augusztus 1—4. napjain Brüsszelben fog a második nemzetközi bibliografiai értekezlet megtartatni, melyre a meghívókat az Institut international de Bibliographie bocsátotta ki. Az értekezleten a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárának megbízásából *Esztogár László* dr. könyvtári asszisztens is részt fog venni. Folyóiratunkban már ismertettük a brüsszeli intézet szervezését és az egyetemes repertorium kérdését, melynek megoldása az intézet legfőbb feladatát képezi. Hiszszük, hogy a világ minden részéből összeseregő bibliografusoknak sikerülni fog ezt a rendkívüli horderejű kérdést sok tekintetben előre vinni. A részvételre jelentkezni lehet a brüsszeli Institut igazgatóságánál (Place du Musée). (—rr.)

**Az iparművészet 1896-ban** cím alatt a Magyar Iparművészeti társulat kiadásában milleniumi emlékkönyv jelent meg, melyet a társulat megbízásából *Ráth György* elnök szerkesztett, *Györgyi Kálmán* társ. titkár segítségével. *Ráth György*, a kiváló bibliofil sokoldalú irodalmi tevékenységének e legújabb terméke sok olyan dolgot tartalmaz, mely tárgyánál fogva folyóiratunk olvasóközönységét is közelről érinti. Ezek között első helyen áll magának a szerkesztőnek »Magyarországi könyvtáblák a kiállításon« című dolgozata, mely a középkori könyvkötés technikájának sok eddig tisztázatlan kérdését nagy tárgyismerettel taglalja és a Korvin-kódexek kötési felől egész önálló eredményekre jut. *Varju Elemér* »A könyvkötészet« czimen a kiállításon részt vett hazai könyvkötőink termékei felett tart szemlét, ügyes, ötletes modorban sok megszívlelni való megjegyzést téve izlésükre, munkájuk technikai kivitelére. *Dr. Prém József* a Magyar Múbarátok köre készülöben levő monumentális kiadványáról, a »Magyar Műkincsek« cz. vállalatról ír. *Divald Kornél* rajzok, festmények és művészi kiadványok tárlata cím alatt Gerlach és Schenk bécsi kiállítását ismerteti. *Ráth György* fent említett cikkeről, mely külön kiadásban is megjelent, szakirodalmi rovatunkban fogunk bővebben megemlékezni. (—rr.)

**Asbóth Oszkár dolgozata az 1494-iki glagol misekönyvről**, melyet folyóiratunk múlt évi folyamában közöltünk, kivonatban megjelent a Jagić által V. szerkesztett »Archiv für clasische Philologie« XIX. kötetében, honnan a szerző azt külön füzetben is kiadta.

**Magyar Kritika** czimmel folyó évi október havának 1-én havonként kétszer megjelenő folyóirat indul meg, melynek célja, hogy szakszerű és igazságos bírálatok útján tájékoztassa a közöniséget a magyar szépirodalom, valamint a tudományos irodalom minden

fontosabb jelenségéről. A folyóirat könyvészeti rovatában megemlíti *a magyar irodalom minden termékét* s figyelemmel lesz a külföldi irodalmak jelesebb és reánk nézve fontosabb termékeire is. E mellett minden érdemesebb magyar munkáról arra hivatott szakember tollából beható és elfogulatlan bírálatot közöl. A szerkesztő (és egyuttal kiadó) bizottság tagjai: *Áldásy Antal, Balassa József, Benedek Elek, Gárdonyi Géza, Heltai Ferencz, Juba Adolf, Lázár Béla, Nyári Sándor, Roboz Andor*. Felelős szerkesztő: *Benedek Elek*. A »Magyar Kritika« előfizetési ára egész évre 5 frt, fél évre 2 frt 50 kr. A szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, VII., Rottenbiller-utca 5. a. Az új vállalatot, mely irodalmunkban régóta érezhető hiány pótlására van hivatva, ajánljuk t. olvasóközönségünk figyelmébe.

**Thaly Kálmán** úrnak a Magyar Könyvszemle 1896. évfolyam utolsó füzetében 340. lapon közölt felszólítására nézve van szerencsém felvilágosítul közölni, hogy a »Thaly« név »Thal« genitivus alakja. A szóban forgó mű 1588-ban jelent meg, czíme »Hortus medicus et philosophicus in quo plurimarum stirpium breves descriptiones . . . . . etc. Autore Joach. Camerario. Item Sylva Hercynia . . . a Joanne *Thalio* Medico. Francof. ad Noenum 1588.« Thal János nordhauseni orvos volt.

*Dr. Schwarz Ignác.*

**Kérelem.** *Székely István Chroniká-jának* (Krakkó, 1559) egy példánya a mult század első felében *Szatmári Pál* kassai könyvkötő és református kurátor birtokában volt, ki ezen könyvhöz kötött tiszta lapokra a kassai ref. egyház az időbeli nevezetesebb eseményeit feljegyzette. Később e könyv a kassai ref. egyház birtokába jutott, de a mult század végével nyoma vész. Tiszteletteljes kérelemmel fordulok azért mindazon t. könyvtártulajdonos urakhoz és szakférfiakhoz, kiknek a nevezett munka birtokukban vagy kezük ügyében van, méltóztatnának utánna nézni, vajjon nem lenne e valahol feltalálható ezen példány; s amennyiben feltalálható lenne, kegyeskednének engem értesíteni, illetőleg a kassai ref. egyház történetére vonatkozó azon nagyfontosságú jegyzeteket eredetiben vagy másolatban velem közölni esetleg lemásolásukra nekem engedélyt és alkalmat adni. Kassa 1897, június havában. *Révész Kálmán*, ev. ref. lelkész.